

Q. P. Code:29734**Time: 2 hrs****(Total Marks: 60)**N.B: 1) **All** questions are **compulsory**.2) **All** questions carry **equal** mark**1. Attempt any two of the following:-****(15)**

- a) Explain the features of rural economy.
- b) Write a note on need for rural development.
- c) What are the constraints of rural development?

2. Attempt any two of the following:-**(15)**

- a) Write a note on Big Push Theory of Development.
- b) What is Gandhian Model of Rural Development? Elaborate.
- c) Explain various causes of disguised unemployment in rural area.

3. Attempt any two of the following:-**(15)**

- a) What is the role of agricultural production in the Indian economy?
- a) Explain the various problems of agricultural labour.
- b) Write a note on green revolution.

4. Attempt any two of the following:-**(15)**

- a) Bring out the problems related to lack of agricultural finance in India.
- b) Explain the government's innovative credit schemes with reference to Indian agricultural finance.
- c) What are the policy measures introduced by the government to improve the small and cottage industries in India? Discuss.

*****

Q. P. Code:29734

वेळ : २तास

गुण : ६०

सुचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण.

१. खालिलपैकी कोणतेही दोन सोडवा. (१५)

- अ. ग्रामिण अर्थव्यावस्थेचे वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.
 ब. ग्रामिण विकासाची गरज यावर टिप लिहा.
 क. ग्रामिण विकासाच्या मर्यादा काय आहेत.

२. खालिलपैकी कोणतेही दोन सोडवा. (१५)

- अ. विकासाचा जोराचा धक्का यावर टिप लिहा.
 ब. गांधीजींचे आर्थिक विकासाचे प्रतिमाण काय आहे. विषद करा.
 क. ग्रामिण क्षेत्रातील छूट्या बेरोजगारीची वेगवेगळी कारणे स्पष्ट करा.

३. खालिलपैकी कोणतेही दोन सोडवा. (१५)

- अ. भारतीय अर्थव्यावस्थेत शेती उत्पादनाची भूमिका काय आहे?
 ब. शेतमजुरांच्या वेगवेगळ्या समस्या स्पष्ट करा.
 क. हरितक्रांती यावर टिप लिहा.

४. खालिलपैकी कोणतेही दोन सोडवा. (१५)

- अ. भारताती शेती वित्त अभावा सदर्भात समस्या स्पष्ट करा.
 ब. भारताती शेती वित्ताच्या सदर्भात सरकारची नवप्रवर्तक वित्त योजना स्पष्ट करा.
 क. भारतातील लघु आणि कुटिर उद्योगाच्या सुधारनेसाठी सरकारचे धोरणात्मक उपाय काय आहेत.

*****